

Datum
2018-06-20

1 (15)

Självvärderingsmall

Utbildning

Fristående kurs: Militärhistoria

Programansvarig/ämnesrådsordförande/annan

Gunnar Åselius (ämnesrådsordförande)

Är utbildningen en uppdragsutbildning?

Nej

Självvärderingen ska skickas till foun@fhs.se senast den 20 juni.

Datum
2018-06-20

Gemensamma frågor för samtliga utbildningar

Med söktryck som analysverktyg

- Hur reflekterar ni kring söktrycket? Nivå/könsfördelning mm
- Vilka eventuella åtgärder har vidtagits/planeras för att komma till rätta med eventuella svårigheter?

Omständigheter kring historieämnet specifikt och studentkorporationen i allmänhet

Generellt sett kan sägas att historieämnet i Sverige idag genomgår något av en kris vad gäller studentrekrytering. Historiska institutioner runt om i landet vittnar om att i synnerhet fristående kurser i (allmän)historia har svårt att rekrytera studenter. Istället är det lärarutbildningar och viss annan programbunden utbildning som säkrar kontinuiteten där. Det är mot denna bakgrund man ändå måste betrakta söktrycket till fristående kurser i militärhistoria vid Försvarshögskolan som förhållandevis gott, även om de fristående kursernas söktryck och genomströmning i förstone kanske inte föranleder allmänt jubel. Flera skäl ligger bakom denna kris, demografiska faktorer är ett, men inte minst konjunkturella (lågkonjunkturer brukar gynna historieämnets söktryck). Till detta skall läggas den allmänna utbyggnaden av högskolesystemet de senaste 20–25 åren, där inte minst historieämnet nationellt förmodligen fått en större utbyggnad över tid – helt enkelt eftersom kurser i humaniora är billiga att ge. Detta innebär att konkurrensen om platserna på olika historiskt inriktade utbildningar *generellt* sjunker.

En försvårande omständighet i övrigt rör språket. Förmågan att uttrycka sig i skrift är ett av de i särklass viktigaste instrumenten en akademiker förfogar över. Tyvärr måste konstateras att studenternas förmåga att uttrycka sig i skrift de senaste decennierna klart försämrats. Detta gäller inte enbart svaga studenter; även ambitiösa sådana med goda meritvärden uppvisar ”utmaningar” vad beträffar svenska i skrift. För en högskola som FHS som, vid sidan av att utbilda officerare, har ambitionen att utbilda blivande statstjänstemän som civila handläggare, analytiker och utredare inom försvarssektorn, måste detta betraktas som bekymmersamt.

Analys med utgångspunkt i söktryck och konsekvenser för genomströmning

Vad gäller de fristående kurserna i ämnet militärhistoria kan konstateras att Grundkursen (som sedan ett år tillbaka endast ges en gång årligen) har mellan 20 och 30 sökande i första hand. I snitt har antalet sökande i första hand till Grundkursen sedan 2008 legat på 22 per ansökningsomgång, men variationerna är rätt betydande. På Fortsättningskursen är motsvarande siffra 14 och för Påbyggnadskursen omkring åtta.¹ I jämförelse med andra utbildningar i (allmän)historia är det förhållandevis goda siffror (givet *dagens* platstilldelning),

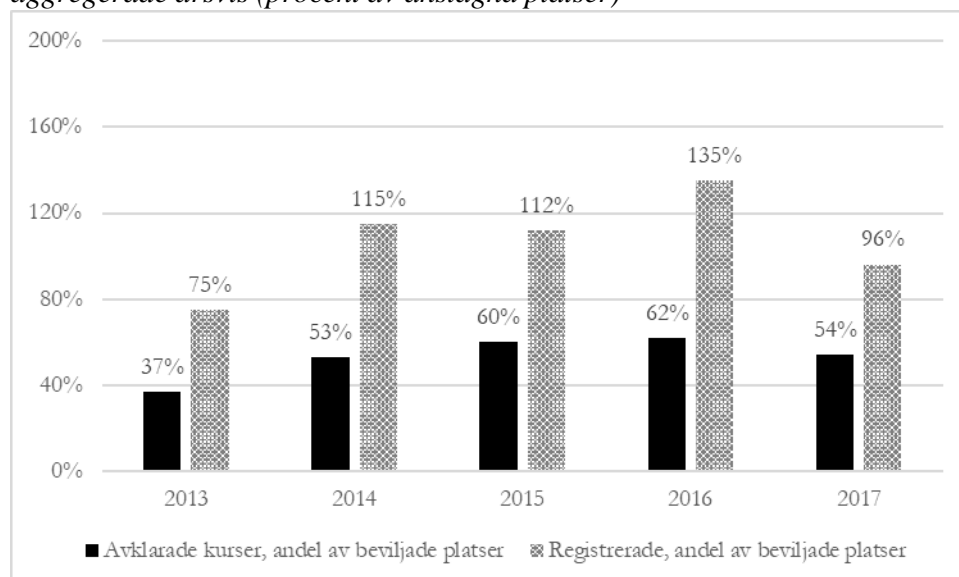
¹ Uppgiften bygger på sektionens egna bearbetningar av uppgifter från Universitets- och högskolerådets antagningsstatistik. För kandidatprogrammets 10-15 platser ser siffrorna annorlunda – och betydligt bättre – ut. Dessa har redan berörts i kandidatprogrammets självvärdering.

Datum
2018-06-20

om söktrycket mäts som sökande per plats. Uttryckt i absoluta tal, kan dock konstateras att i jämförelse med Stockholms eller Uppsala universitet, det naturligtvis måste betraktas som en liten utbildningsvolym (däremot inte nödvändigtvis i jämförelse med historieutbildningar på medelstora eller små högskolor).

Den stora utmaningen uppfattar den militärhistoriska sektionen ligga i diskrepansen mellan dem som söker i första hand, de som registrerar sig och de som sedan slutligen faktiskt dyker upp när kursen börjar. Bortfallet i denna kedja varierar år från år och har klart stokastiska drag. Detta är inte på samma sätt fallet för dem som antagits på den militärhistoriska inriktningen på kandidatprogrammet. Därutöver kan konstateras att söktrycket på de fristående platserna i sig varierar år från år. Givet utbildningens volym får även förhållandevis begränsade variationer ett stort utfall för genomströmningen. Någon lösning på detta problem har ämnet inte funnit utan tar gärna emot råd och tips ifrån såväl FUS, som FoUN eftersom det utgör ett särskilt planeringsbekymmer för just dessa utbildningsplatser. En stor del av ämnets genomströmningsproblem på de fristående kurserna härrör från dessa förhållanden. Några åtgärdsförslag från ämnet redovisas mer utförligt nedan. Denna bild bekräftas också av statistik tillhandahållen från FUS. Nedan visas förhållandet mellan andelen antagna studenter och tilldelade platser, respektive andelen avklarade kurser av tilldelade platser.

Diagram 1. Registrerade studenter och avklarade kurser i militärhistoria 2013–2017, aggregerade årsvis (procent av anslagna platser)

Källa: bearbetning av statistik delgiven från FUS, Försvarshögskolan, 1 juni 2018.

Som framgår av diagram 1 kan konstateras att det *generellt*, för att uppnå full genomströmning (100 %) på fristående kurser i militärhistoria, tycks krävas omkring dubbelt så många registrerade studenter som platser. För att möta FHS genomströmningskrav krävs därmed att antalet registrerade studenter måste

Datum
2018-06-20

multiplieras med 1,5 i förhållande till de anslagna platserna. Att så inte skett sammanhänger med antalet studenter som sökt, vilket är uppgifter som inte är kända när platser äskas. År 2013 hade som framgått endast 75 procent av platsantalets studenter registrerats med tämligen katastrofartat resultat för genomströmningen. Detta förhållande var år 2013 en följd av den dåvarande något större HST-kostymen som sedan dess bantats med 30-40 procent.

Till skillnad från kandidatprogrammet präglas de fristående studenternas könsfördelning på grundläggande nivå periodvis av en större övervikt av manliga studerande. Nivån på dessa studenter vad gäller studiedisciplin och meritvärden måste betraktas som generellt lägre i jämförelse med kandidatprogrammets studenter, men undantag finns naturligtvis också. Detta sammanhänger högst sannolikt med det lägre söktrycket. På den militärhistoriska inriktningen på kandidatprogrammet varierar antalet sökande mellan fyra och fem sökande i första hand per plats, exklusive överintag, medan det på de fristående grundkursplatserna är betydligt lägre. Enskilda år har den hittills som bäst legat på runt två sökande i första hand per plats. Eftersom kvinnliga sökande idag i regel har bättre betyg, blir könsfördelningen jämnare på kandidatprogrammets platser och nivån är generellt högre. Samma "selektionstryck" finns inte idag på den fristående Grundkursens platser. I tabell 1 nedan framgår antalet sökande (alla alternativ) till grundfortsättnings- och påbyggnadskurserna 2016–18.

Tabell 1: Antal sökande till militärhistoriska fristående kurser i relation till antalet antagna 2016–18

Militärhistoria	Sökande	Kvinnor/män	Antagna kvinnor/män	Antagna
VT 16	181	58/123	41/54	95
HT 16	183	59/124	9/39	48
VT 17	279	86/193	14/24	38
HT 17	37	9/28	2/7	9
VT 18	185	72/113	13/13	26

Källa: Statistik delgiven från FUS, Försvvarshögskolan, juni 2018.

Anm.: Sökande anger alla alternativ, således inte enbart sökande i första hand

Vad gäller fortsättnings- och påbyggnadskursen har tio, respektive fem platser anslagits för fristående studenter år 2018. Antalet studenter som söker sig vidare till högre progressionsnivåer varierar dock mellan åren, något som gör äskanden om platser till något av en gissningslek och bedömningar om överintag svåra att göra. Preliminära verksamhetsgenomlysningar i lärolaget i ämnet har givit vid handen att innevarande års platstilldelning på Fortsättningskursens (10 platser) har varit väl hög i förhållande till antalet sökande (ca 10 i första hand), något som medfört ett antal svaga studenter och renderat i ett antal avhopp. Trots att de absoluta talen är små, får detta stora konsekvenser för de relativa talen när genomströmningsgraden beräknas. En åtgärd har därför varit att för 2019 endast äska fem sådana platser för att säkerställa en högre kvalitet på dem som läser vidare på Fortsättningskursen, och att således kandidatprogrammets studenter från och med denna kurs får utgöra majoriteten. Utfallet av Påbyggnadskursens fem fristående platser för innevarande år (2018) återstår ännu att utvärdera (kursen ges i höst). För att förbättra i synnerhet

Datum
2018-06-20

de fristående studenternas genomströmning på fortsättnings- och påbyggnadskurserna har därutöver ett arbete om modifierade rutiner beträffande uppsatshandledning och ventileringsinitierats.

Med genomströmning som analysverktyg

- Hur reflekterar ni kring utbildningens genomströmning?
Nivå/könsfördelning mm
- Finns det några moment som utmärker sig såväl positivt som negativt?
- Görs en systematisk uppföljning av genomströmningen på kursmoment-, grupp- respektive individnivå som grund för kursutveckling och stödåtgärder?
- Förekommer stora avhopp och görs någon analys av dem samt vidtas åtgärder för att minska avhoppet?
- Har ni vidtagit åtgärder för att påverka/förbättra genomströmningen?
Beskriv dessa

Tabell 2. Genomströmning i relation mellan utexaminerade och registrerade med hänvisning till kön

	VT 16	HT 16	VT 17	HT 17	VT 18	summa
GK Ej enskilda kurser	18/25 6/8 kvinnor	7/18 1/2 kvinnor	9/16 3/7 kvinnor		Ej avslutad	34/59 10/17 kvinnor
FK Ej enskilda kurser	5/10		5/6		Ej avslutad	10/16 0 kvinnor
PK				5/9 1/1 kvinnor		5/9 1/1 kvinnor

Källa: statistik tillhandahållen av FUS, Försvarshögskolan, juni 2018.

Genomströmningen av registrerade studenter har i snitt legat på över 57 procent på grundkursen och 62 procent på fortsättningskursen. På påbyggnadskursen, som getts en gång under den granskade perioden, var utfallet 55 procent. Bland kvinnorna var den sammanlagda genomströmningen på alla kurserna 65 procent inom gruppen, och över 33 procent av alla utexaminerade studenter. Samtidigt utgjorde kvinnorna över 21 procent av studenterna. Männen genomströmning var 57 procent inom den egna gruppen, och 45 procent av alla utexaminerade studenter. Det kan noteras att kvinnorna uppnår ett bättre resultat (de utgjorde en femtedel av de registrerade, men en tredjedel av de utexaminerade), vilket kan härledas att de överlag har bättre meritvärden än männen. Den lägre andelen kvinnor på våra fristående kurser kontrasterar skarpt mot kandidatprogrammet, där kvinnorna är i viss majoritet. Tidigare har ämnet militärhistoria attraherat manliga sökande i högre grad. Vårt mål är att i ett medellångt perspektiv rekrytera fler kvinnor. Detta är tänkt att ske genom den marknadsföring vi bedrivit (där kvinnliga studerande särskilt lyfts fram), och genom att vi minskat antal platser på de fristående kurserna.

Datum
2018-06-20

Våra genomgångar av genomströmningen har föranlett ett flertal åtgärder. På grund av diskrepansen mellan antalet beviljade platser och antalet registrerade studenter har sektionen utökat antal studenter på kandidatprogrammet till 15. Platserna har tagits från de fristående kurserna (kandidatprogrammet hade redan genererat en positiv effekt, med sammantagen genomströmning på 80 procent på fristående kurser under VT 18). På detta sätt hoppas vi att förbättra studentunderlaget, i och med att kandidatstudenterna vanligtvis är mer motiverade och har högre meritvärden än övriga studenter. På de fristående kurserna förväntar vi att det minskade antalet platser leder till att studenterna har högre meritvärden och därmed bättre studieförutsättningar. Detta kommer också troligtvis att leda till att fler kvinnor antas, i och med att – som redan påtalats – de vanligtvis har högre meritvärden än män. En ytterligare åtgärd var att ställa in grundkursen om höstarna och således endast ge en grundkurs per år. Detta har lett till att alla samtliga grundkursstudenter kanaliseras till vårterminens undervisning, med högre konkurrens om platserna som resultat. Utgången av detta vårt arbete återstår alltså att utvärdera, i och med att vårens resultat är ännu inte helt klara.

Sektionen har vidare försökt åstadkomma en förbättring av genomströmningen i jämförelse med tidigare år genom att upphöra med att erbjuda enskilda kursmoment som fristående kurser. Sedan vårterminen -18 erbjuds endast grund- och fortsättningskurs, där det tidigare, vid sidan av Grund- Fortsättnings- och Påbyggnadskurs, funnits 6 enskilda kursmoment (ingående i Grund- och Fortsättningskurserna) om 7,5 poäng att söka. Dessa kurser lockade ofta studenter som överskattade sin förmåga att kombinera heltidsstudier med andra göromål.

Gällande analysen av genomströmning på individnivå, märker vi att en mängd studenter kombinerar heltidsstudier hos oss med studier på annat håll på högskolan eller inom den vidare universitetsvärlden. De påbörjar gärna en kurs och förblir sedan registrerade fastän de inte längre deltar i vår undervisning. Ett fåtal har registrerat studieavbrott över åren. Det utbredda mångsyssleriet sinkar även dem som klarar att kombinera studier och andra åtaganden. Mångsyssleriet skapar förseningar, där vederbörande först klarar en kurs efter uppsamlingstentamen (tredje försöket) eller än senare än så.

Några ord måste också sägas om de studenter som av olika skäl beviljas särskild studiegång på grund av olika funktionsvariationer. Militärhistoriska sektionen tar mycket allvarligt på att Försvarshögskolan skall vara en öppen högskola. Däremot menar sektionen att skolans stödfunktioner för sådana studenter möjligen skulle behöva byggas ut något. Desirée Harvard gör härvidlag redan idag ett utmärkt arbete, men militärhistorieämnet menar att Harvard förmodligen skulle behöva ytterligare stöd med denna syssla givet hennes nuvarande arbetsbelastning.

Detsamma kan sägas gälla för de studenter som trots fullgoda betyg, inte har några funktionsvariationer, men ändå inte behärskar svenska språket i skrift. Här skulle FHS behöva ett helhetsgrepp, förmodligen inte bara för civila studenter, utan även för dess militära studerande. Svenska officerare och ämbetsmän har alltsedan 1500- och 1600-talet kunnat behärska inte bara pennan utan även flera främmande språk.

Datum
2018-06-20

Dagens situation på området är något av ett fattigdomsbevis. Mycket lite pekar på att gymnasieskolorna i närtid kommer att kunna hantera detta problem. Av dessa skäl måste nog lärosätet överväga att agera i frågan på egen hand.

Arbetsmarknadsanknytning

- Vilka yrkesförberedande inslag finns i utbildningen t.ex. studiebesök, gästföreläsare, och examination? Omfattning av yrkesförberedande inslag? Hur kvalitetssäkras dessa moment? Beskriv och ge exempel.
- Hur uppfattar studenterna utbildningens användbarhet för arbetsmarknad?

Grund-, fortsättnings- och påbyggnadskurserna i militärhistoria är inte i första hand yrkesförberedande (studierna är ingen yrkesutbildning) i sig. Däremot låter den studenterna utveckla god förmåga att förstå kopplingen mellan fenomen som krig och samhälle över tid, och att inhämta och analysera information. Kombinerad med en eller flera andra utbildningar (statsvetenskap, krigsvetenskap, arkivkunskap eller bibliotekskunskap, språk), ger fristående kurser i militärhistoria studenten flera möjligheter på arbetsmarknaden. De flesta av våra studenter siktar – främst de som går kandidatprogrammet – på att bli analytiker inom stat, kommun eller vid försvarsmaktsnära myndigheter. De som läser de fristående kurserna har lite mer varierade målsättningar med sina studier, men eftersom de läser samma militärhistoriska kurser behöver det inte nödvändigtvis skilja särskilt mycket mellan studenter på fristående kurser och kandidatprogrammet.

För att kunna verka som analytiker ges studenterna allt svårare analytiska utmaningar, i form av metodövningar, hemtentamina och uppsatsarbeten. De självständiga arbetena på fortsättnings- och påbyggnadskurserna utgör centrala delar i yrkesförberedande avseende. Inslagen av analytisk träning är omfattande inom ramen för utbildningen; inte minst som examinerande moment och dessa kvalitetssäkras av engagerade och kompetenta lärare. Alla sektionens lärare är disputerade.

Genom utbildningen förekommer såväl många gästföreläsare och gäster från myndigheter och Försvarsmakten på kurserna på grundläggande nivå. Även om dessa inslag i de flesta fall inte är yrkesförberedande, knyter de ändå an till arbetsmarknaden. Representanter från myndigheter i sektorn ges ibland en vidare roll än att föreläsa, t.ex. på den underrättelsekonferens som anordnas på fortsättningskursen, där yrkesutövare från Must och andra delar av underrättelsesamhället föreläser, svarar på frågor och ger sin syn på sektorn och sitt yrkesval. Här kan även medverkande analytiker från exempelvis FOI på kursen "Från Krim till Krim" nämnas.

Datum
2018-06-20

Studenterna och studentinflytande

- Hur ser studentgruppen ut och hur fungerar den?
- Hur har studenterna varit delaktiga/haft inflytande på utbildningen?
- På vilket sätt har studentinflytandet inom utbildningen varit tillfredsställande?
- Hur tillvaratas och återkopplas resultat från kursvärderingar och/eller programvärderingar? Finns någon systematik?
- Hur ges studenterna återkoppling på sina prestationer?
- Hur väl har utbildningen motsvarat studenternas förväntningar?

I förhållande till andra universitet och högskolor i närområdet så är FHS småskaligt. Detta tycks bidra till att studentgruppen fungerar väl. De flesta lär känna varandra och de relativt sett små seminariegrupperna stimulerar till ett aktivt deltagande under såväl föreläsningar som seminarier. Detta framhålls i regel som något positivt i kursvärderingar.

Studenternas inflytande på utbildningens innehåll möjliggörs genom kursvärderingar och genom studentkårens medverkan i ämnesrådet. Frivilliga och anonymiserade utvärderingar skall göras efter varje kurs. Svarsfrekvensen har varierat och varierar mellan 30 och 50 procent, i enstaka fall betydligt högre än så. Kursvärderingar är dock trubbigt som instrument för kursutveckling. Om utvärderingsresultatet tyder på upplevda brister i undervisningen, kommuniceras studenterna lärarlagets hållning i frågan och förslag till eventuella åtgärder.

Studentkårens engagemang i ämnesutvecklande fora, såsom ämnesråden har varierat under åren. Utbildningens innehåll är dock ett kapitel som – förvånande nog – mycket sällan berörs av studentkårens representanter. Desto oftare återkopplar studentkåren på studieadministrativa egenheter, såsom schemaläggning, eller (om än betydligt mer sporadiskt) på upplevda brister i undervisningen. Sådant är förstås också viktigt för utbildningens kvalitet och hanteras i spontana möten mellan studentkår och ansvarig lärare alternativt studierektor. Sammantaget finns det goda möjligheter för studenter att på olika sätt påverka utbildningen, men de utnyttjas i låg grad, vilket förvisso inte utesluter tolkningen att studenterna överlag är nöjda.

Återkoppling av studieresultat till studenterna sker på olika sätt beroende på kurs och examinationsform. Det normala är att studenterna får sin hemtentamen skriftligt kommenterat direkt i dokumentet eller i ett bifogat rättningsprotokoll, med möjlighet till ytterligare konsultation. På uppsatsmomenten är mängden feedback naturligt nog betydligt större genom handledning och seminarieundervisning.

Ämnet har dock förbättringspotential, i synnerhet vad gäller hanteringen av kursvärderingar och återkoppling till studenter. Till följd av en period med omfattande sjukskrivningar har detta arbete tyvärr hamnat på efterkälken men kommer att återupptas när ämnet från och med hösten 2018 får en ny studierektor. Som framgått ser ämnet inte med kursutvecklingsperspektivet för ögonen detta som avgörande (med hänsyn till svarsfrekvensen och att det även finns andra möjligheter att lyfta sådana frågor). Vad som däremot är avgörande är vad förordningstexter

Datum
2018-06-20

rörande utvärderingar kräver och här måste det helt enkelt fungera bättre framöver. Orsakerna till tidigare brister är också identifierade. Ämnet menar sig vara medvetet om problemen och har ett antal förslag att implementera, varav ett är en mer sammanhållen och transparent LMS-struktur.

Här måste också nämnas att MVI, som militärhistorieämnet organisatoriskt tillhör, är den institution som har minst andel HST-utbildning. Det administrativa stödet från institutionsnivån för att understödja sådan verksamhet är i jämförelse med det som kan påräknas vid ISSL betydligt mindre. Militärhistorieämnet är idag, räknat som antalet forskare och lärare verksamma inom det, litet. Detta gör att den administrativa situationen för ämnets personal periodvis är mycket betungande. Det finns all anledning att anta att den administrativa bördan har varit en bidragande orsak bakom sjukläget under 2017/18 då halva sektionen var sjukskriven samtidigt. På institutionsnivån pågår sonderingar kring hur detta skall kunna underlättas, men ännu är inga beslut fattade. Vi vill dock mana till besinning gällande alltför omfattande administrativa rutiner, såväl från skol- som institutionsnivå. Ett annat alternativ är att förstärka institutionen, avdelningen eller sektionen med administrativa resurser för att säkerställa att disputerad personal verkligen används för det den i första hand skall göra, nämligen forska och utbilda.

Lärarna

- Hur stor andel av utbildningen utgörs av lärarledd undervisningstid ?
- Hur säkerställer ni att lärarna har relevant kompetens?
- På vilket sätt har studenterna tillgång till de läranderesurser samt det stöd som behövs för att ge förutsättningar för att framgångsrikt kunna genomföra sina studier?

Det normala är att en studievecka på Grundkursen består av omkring sex timmar lärarledd undervisningstid, bestående av 1-2 föreläsningar och ett seminarium alternativt övning. Av sex lärare är samtliga disputerade, tre docenter och två professorer och därmed kompetenta inom sina områden. På grundkursen bjuds även minst en militär föreläsning per delmoment med en officer som lärare, så att en koppling mellan akademiska studier och officersprofessionens mer centrala frågor kan upprätthållas.

HPED-utbildningarna som erbjuds vid FHS fokuserar på en mängd didaktiska frågor, men också på högskolejuridik och andra för lärargärningen centrala områden. På sikt kommer detta att höja den pedagogiska kvalitén hos lärargruppen i och med att alla förväntas genomgå pedagogisk fortbildning.

Studenterna har tillgång till läranderesurser och stöd, dels genom de IT-pedagoger som är knutna till ALB, dels genom de programvaror som ALB tillhandahåller t.ex. för personer med dyslexi. Utöver detta finns även studievägledaren, som vid behov utfärdar intyg som berättigar till t.ex. utökad handledning vid uppsatsskrivande eller förlängd skrivtid vid examination. Studievägledaren ordnar även med mentorer, i form av andra studenter, för personer som behöver hjälp med att strukturera sina studier. Alla registrerade studenter har tillgång till LMS It's Learning och ALB:s

Datum
2018-06-20

utbud av litteratur och databaser. Det ska också nämnas att de campuslicenser som ALB har i form av stödprogram för personer med funktionsvariationer är tillgängliga för alla studenter.

Pedagogik

- Hur stor andel av lärarna har genomgått pedagogisk kompetensutveckling? Könsfördelning och beskrivning av gruppen. Råder det balans/Obalans? kommentera
- Hur tillgodoses lärarnas möjlighet till pedagogisk kompetensutveckling?
- Vilka olika pedagogiska metoder används i utbildningen?
- Hur tillgodoses studenters olika behov?
- Beskriv det stöd som finns (t.ex. tekniska och personella resurser etc.) för att kunna säkerställa lärarnas pedagogiska kompetensutveckling?

Samtliga inom lärarlaget har genomgått universitetspedagogiska kurser – 1 motsvarande HPED3, 3 motsvarande HPED2, 3 motsvarande HPED1. Av 6 lärare är 5 män och 1 kvinna. Den senare har rekryterats 2018 och kommer att bidra till att jämna ut den ogynnsamma könsbalansen något. Över åren har flera kvinnliga gästföreläsare och seminarieledare deltagit på olika delkurser.

För närvarande finns goda möjligheter till pedagogisk fortbildning genom MVI:s försorg, varför ytterligare lärare ur sektionen kommer att gå HPED2 under HT 2018. En av lärarna går just nu HPED 3. En av lärarna har också varit med och utvecklat FHS LMS-plattform, vilket har gett sektionen fördelar inom pedagogisk uppläggning av material på LMS och dess användning.

Utbildningen som erbjuds av sektionen är varierad, med föreläsningar och seminarier, liksom interaktiv pedagogik. Under grundkursen deltar studenterna i krigsspel liksom en fältövning, där det förra simulerar olika konfliktscenarion där studenter måste agera utifrån sina kunskaper, medan det senare erbjuder möjligheter att i terrängen reflektera över och diskutera krigföring, taktik och historieskrivning. Den pedagogiska variationen som erbjuds i och med ovanstående torde tillmötesgå studenternas skiftande behov i fråga om kunskapsprocesser.

Forskningsanknytning

- Hur stor andel av lärarna är disputerade/odisputerade
- Ge exempel på hur ni knyter an till den senaste/mest relevanta forskningen i utbildningen.
- På vilket sätt (t.ex. progression) utvecklas studenternas förmåga att ta till sig relevant forskning?

Samtliga sex lärare är disputerade. Av dessa är två professorer, tre docenter och en fil.dr. Forskningsanknytningen anpassas till den nivå som studenterna befinner sig på. Från och med grundkursen läses forskningsbaserad litteratur. Dessa understöds

Datum
2018-06-20

av övningar som sektionens lärare har utarbetat och författat. Forskning som bedrivits av sektionens lärare täcker flera militärhistoriska områden: tidigmodern tid, modern tid, 1900-talet och frågor och problematik som Försvarsmakten ställs inför i sina uppdrag i Sverige och utomlands. Därför finns en förtrogenhet med ett flertal områden som sedan kan användas under undervisningsprocessen. I undervisningen används också texter skrivna av forskare vid FHS.

Litteraturlistorna uppgraderas regelbundet så att anknytningen till aktuell forskning bibehålls.

Metod- och uppsatskurserna under fortsättnings- och påbyggnadskursen driver på progressionen.Handledningen uppmuntrar studenterna att söka efter den mest relevanta forskningen för ändamålet. Det självständiga arbetet med informations- och källvärdering, liksom det urvals- och analysprocess som arbetet innebär, lär utveckla förmågan att förhålla sig till vetenskap och även att verka inom det vetenskapliga fältet.

Den stora utmaningen ser emellertid den militärhistoriska sektionen i det faktum att någon fri forskning inte ingår i lektoraten eller professurerna. Detta gäller förvisso samtliga ämnen på Försvarshögskolan, men vissa ämnen har det här betydligt bättre förspänt än andra i form av andra finansieringsmöjligheter (vanligen försvarsmaktsfinansierad forskning). En rimlig utgångspunkt borde vara att ett lektorat på FHS, oavsett ämne, borde innehålla mellan 20 och 30 procent forskningstid för att en rimlig forskningsanknytning skall kunna upprätthållas. Utan sådana lösningar är det tveksamt om Försvarshögskolan fullt ut kan betraktas som ett akademiskt lärosäte, oavsett vilka examenstillstånd vi har.

Internationalisering

- Vilka former av internationella perspektiv som utvecklar studenternas kompetens att verka i en globaliserad värld erbjuder utbildningen?
- Hur utbyts internationella erfarenheter inom utbildningen?

Utbildningen erbjuder omfattande studier av förhållanden i Sverige, Norden, Östersjöområdet, Europa samt Nordamerika. På Fortsättningskursen ges en särskild kurs i rysk militärhistoria. Delar av litteraturen och föreläsningarna täcker också utvecklingar från ett globalt perspektiv. I och med att det huvudsakligen rört sig om krig mellan stater under de senaste 500 åren, är det internationella perspektivet ständigt närvarande. Krig är ju till sin karaktär ett internationellt fenomen och militära rustningar sker alltid i en internationell kontext (även om inte alla konflikter är mellanstatliga). Globalisering av krig och väpnade konflikter har tilltagit sedan 1800-talet. Därför erbjuder vi en mängd internationella perspektiv där studenter behöver sätta sig in i olika stater och världsdelars specifika problem och förutsättningar. Kurslitteraturen får därigenom med nödvändighet ett stort inslag av internationella författare. Det vore kort sagt svårt att tänka sig att genomföra en utbildning i militärhistoria utan att ha ett internationellt perspektiv med, inte minst

Datum
2018-06-20

för att den svenska utvecklingen behöver kontrasteras med utvecklingen i omvärlden.

Jämställdhet

- Vilka reflektioner väcker söktrycket/genomströmningen? Urval av studenter?
- Hur stor andel av lärarna är kvinnor och män i varje grupp? Råder det obalans? Vilka åtgärder har vidtagits för att förbättra obalansen?

Vad gäller söktryck, genomströmning och urval av studenter har detta berörts ovan. En generell observation som kan göras vad gäller exempelvis utbildningar som Grundkursen i krigsvetenskap och Officersprogrammet, är att de nog kan uppfattas vara manligt ”kodade”. Detta förhållande gäller även för ämnet militärhistoria. Trots att utbildningen medvetet lyfter fram genusaspekter i utbildningen och betonar ämnets bredd – att krig, militära organisationer och militär förmågegenerering – måste förstås i en samhällelig kontext (och därmed som något som involverar båda könen och olika socioekonomiska grupper) – kvarstår denna obalans. Utöver detta har som redan nämnts, en satsning gjorts att i marknadsföringssammanhang lyfta fram kvinnliga studenter. Vi har också försökt att medvetet arbeta med ett inkluderande perspektiv. Vi förväntar oss också att obalanserna kan minskas genom ett stigande söktryck, eftersom kvinnliga studenter i regel har bättre betyg. För militärhistorieämnets vidkommande innebär det att den militärhistoriska inriktningen på kandidatprogrammet har en betydligt jämnare könsfördelning, i jämförelse med grundkursens fristående platser, varvid Fortsättnings- och Påbyggnadskursernas fristående platser, till följd av ett förhållandevis litet antal, uppvisar ett något mer spretigt mönster.

Vad gäller lärarkårens sammansättning kan i övrigt konstateras att den är något problematisk ur ett jämställdhetsperspektiv. Av ämnets sex forskare och lärare är endast en kvinna. Till en inte så ringa del sammanhänger detta med hur andelen allmänhistoriker som skulle kunna kategoriseras som besittande en militärhistorisk kompetens ser ut. Kort sagt finns det få historiker med denna inriktning och ytterst få av dem är kvinnor. Här finns egentligen bara två lösningar, det ena vore att ämnet själv på sikt kunde bedriva en forskarutbildning och från gruppen disputerade sedan rekrytera nya lektorer. Givet det som är känt angående meritvärden och söktryck, skulle detta förmodligen gynna kvinnor utan särskilda åtgärder i övrigt. Den andra vägen att gå, vore att externt och aktivt rekrytera just kvinnliga historiker och på Forsvarshögskolan bedriva ett slags ”on the job training” eller mentorsprogram för att dana dem till militärhistoriker. Den senare vägen är dock inte alldeles oproblematiserad, eftersom merit och förtjänst, snarare än kön, är det som skall fälla avgörandet vid tillsättning av akademiska tjänster. Ämnet har emellertid behov av personal och om Forsvarshögskolan härvidlag kunde ge såväl vägledning som resurser för att möjliggöra sådana rekryteringsåtgärder, skulle detta i allra högsta grad välkomnas från ämnets sida.

Datum
2018-06-20

Hållbar utveckling

På vilket sätt säkerställer ni att utbildningen främjar en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa?

En portalbeskrivning av militärhistorieämnet är att det behandlar krig, militära organisationer och militär förmågegenerering i ett samhälleligt perspektiv. Detta innebär att den militära sektorn studeras som stadd i växelverkan och ömsesidigt beroende av det samhälle det är sprunget ur. Genom att studera hur krig och samhällskriser har uppkommit, hur de hanterats ekonomiskt, socialt och militärt, liksom hur de förebyggts – eller minst lika vanligt, inte förebyggts – ges kunskaper som är fundamentala för förståelsen av en hållbar utveckling. Genom ämnets kronologiska anslag kan också dimensioner av en hållbar utveckling problematiseras i olika samhällstyper. De antika och medeltida agrarekonomierna genererade konflikter av ett annat slag än exempelvis de alltmer sammanlänkande tidigmoderna staterna eller för all del de industrialiserade samhällena. Vi utgår ifrån att den analytiska och kunskapsmässiga utvecklingen som studenterna genomgår under grundutbildningen ger goda förutsättningar för ett ansvarsfullt och moget uppträdande i de miljöer där studenterna verkar och kommer att verka i.

Datum
2018-06-20

Särskilda frågor för programmet/ämnet (tas fram av utskottet)

1. Ange de viktigaste åtgärderna som vidtagits för utbildningens utveckling samt en prioriterad åtgärdslista.

Sedan VT 2018 har lärarstyrkan satts att uppgradera sin lärarkompetens genom högskolepedagogiska studier, där en ur lärarlaget går HPED 1, två går eller har genomgått HPED 2 och en går HPED 3 under året.

Under 2017 genomfördes ett kontroll- och förbättringsarbete gällande progression inom och mellan kurserna, där enskilda metodövningar, spel och fältövningsmoment gicks igenom och länkades samman för att tydligare understödja ämnets progression inom den grundläggande nivån. Nya kurser, högrelevanta för vår samtid (och kandidatprogrammisterna), har tagits fram sedan 2015. Exempel på de senare är tematiska kurserna om strategi, operationer och taktik i Östersjöområdet, kursen om underrättelsefunktionens framväxt och funktionssätt idag och Rysslands militära historia under modern tid. Genusperspektiv tillämpas på alla grundkursens delmoment, men det skulle i vissa fall kunna betonas än mer.² Under samma år har även två kompendier, särskilt avsedda för Grundkursen tagits fram och driftsatts för att på denna nivå utöver källkritikens grunder (som studenterna redan sedan 2008 drillas i), även omhänderta utbildningen i mer omfattande vetenskaplig och militär terminologi.

Ämnet är under innevarande år i färd med att överse rutinerna kring uppsatshandledning och vägen i övrigt fram till ventilerings för att minska antalet studenter som antingen underkänns eller får mer omfattande restuppgifter.

Med början i hösten 2018 kommer även ett arbete initieras för att tydligare strukturera upp administrativa rutiner och skärpa ämnets interna arbetsdelning vad gäller studieadministrativa sysslor.

Utöver detta pågår en genomlysning av hur många platser på fristående kurser ämnet kan ha på den grundläggande nivån. Osäkerheterna i Grundkursens platsallokering och faktiska studenter kommer att hanteras genom att antalet fristående platser dras ner och överintagen således ökas. Fortsättnings- och Påbyggnadskursernas platser har därvidlag redan reducerats, en ytterligare reduktion av Fortsättningskursen övervägs. Därutöver har ämnet att ta ställning till huruvida årets 60-tal sökande i första hand till kandidatprogrammet verkligen är tillräckligt för de ca 15 äskade platserna eller om ämnet i framtiden istället skall sikta på tio, tolv platser med större marginaler genom överintag. Det är vår fasta förvisning att militärhistorieämnet aldrig kan konkurrera med andra lärosäten beträffande utbildningens volym. Istället ligger militärhistorieämnets styrka i en kvalitativt framstående utbildning.

Datum
2018-06-20

2. Val av examensmål för utbildningen (*tas fram av nämnden inför varje utvärdering*).

Hur säkerställer ni att studenterna uppnår nedanstående (ur högskolelagen):

”Utbildning på grundnivå ska utveckla studenternas
- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar”

I och med att militärhistoria är ett historiskt ämne, utgör undervisning i källkritik och grundläggande textanalys en röd tråd. Under ett dussintal metodövningar som erbjuds under grundkursen byggs studenternas förmåga att självständigt bedöma och analysera information på ett strukturerat sätt. Denna förmåga fördjupas sedan under fortsättningskursen och påbyggnadskursen genom kritisk läsning och analys av vetenskapliga avhandlingar, liksom författande av två självständiga arbeten – en B- och en C-uppsats. Progressionen säkrar att nivån höjs mellan de bägge; den senare uppsatsen utgör ett avancerat arbete där studenten under handledning, men självständigt, bygger upp en egen litteraturkurs, på egen hand söker efter, bedömer, och analyserar källmaterial, och sammanställer detta i en längre vetenskaplig text. Allt detta hade varit omöjligt utan att studenten utvecklat en förmåga att göra självständig och kritiska bedömningar. Vi lägger också stor vikt vid studenternas opponentskap på kamraternas uppsatser. I detta ingår att kritiskt granska arbetets såväl innehåll som struktur.

3. Hur har denna självvärdering tagits fram och förankrats?

Arbetet med självvärderingen har letts av före detta studierektorn och till stora delar skrivits tillsammans med den nästa år tillträdande biträdande studierektorn. Självvärderingen har sedan gått på remiss inom sektionens lärarlag (det vill säga övriga fyra forskare och lärare). Självvärderingen bygger på uppgifter tillhandahållna från FUS samt egna erfarenheter och utvärderingar. Givet ämnets begränsade personella storlek, måste detta betraktas som en väl förankrad självvärdering. Tyvärr har däremot på grund av självvärderingens inlämningsdatum, inte några studeranderepresentanter kunnat involveras. Ämnet är givetvis medvetet om att detta kan ses som en brist i sammanhanget.

² Tidigare fanns en särskild delkurs som särskilt behandlade genusperspektivet i militärhistoria på Fortsättningskursen. I samband med att kursstrukturen modifierades för kandidatprogrammets behov utgick denna kurs och perspektivet har istället måst integreras i alla delkurser. Båda dessa angreppssätt har fördelar och nackdelar.